

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem Ing. Mgr. Martinem Jakubem Brusem ve věci

žalobkyně: **L. J.**, narozena „X“,
bytem „X“,

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2020, č. j. MPSV-2020/98880-916,
sp. zn. SZ/MPSV-2020/89300-916,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonem stanovené lhůtě se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 19. 5. 2020, č. j. MPSV-2020/98880-916, kterým bylo v řízení o odvolání žalobkyně změněno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Ústí nad Labem (dále jen „úřad práce“) ze dne 16. 3. 2020, č. j. 23038/2020/TEP, ve znění usnesení úřadu práce ze dne 23. 4. 2020, č. j. 23038/2020/TEP/II. Zmíněným rozhodnutím úřad práce stanovil žalobkyni povinnost Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

vrátit přeplatek dávky příspěvek na živobytí za měsíce 1/2017, 2/2017, 4/2017, 6/2017, 12/2017, 2/2018, 3/2018, 9/2018 a 11/2018 až 7/2019 (úhrnně dále jen „předmětné období“) v celkové výši 16 380 Kč nejpozději do 30. 9. 2020. Změna provedená napadeným rozhodnutím spočívala ve změně adresy trvalého pobytu žalobkyně ve výroku rozhodnutí úřadu práce; ve zbytku bylo rozhodnutí úřadu práce potvrzeno. Žalobkyně se v žalobě současně domáhala toho, aby soud zrušil také zmíněné rozhodnutí úřadu práce.

Žaloba

2. V žalobě žalobkyně uvedla, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v rozporu se zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) a přirozenoprávními principy. Nesouhlasila se závěrem, že jí vznikla povinnost vrátit přeplatek dávky příspěvek na živobytí za shora uvedené měsíce. Konstatovala, že aby bylo možné příjmy z výživného na nezletilé dítě a na rozvedenou manželku zohlednit při výpočtu výše dávky příspěvek na živobytí podle zákona o pomoci v hmotné nouzi, musel by je její bývalý manžel platit řádně a včas. Žalobkyně zdůraznila, že její bývalý manžel od samého vzniku svých vyživovacích povinností tyto plní zcela nahodile, občasné a v nedostatečné výši, čímž uhrazuje teprve závazky, které mu vznikly za období předcházející roku 2017. Takové platby podle žalobkyně nelze s ohledem na § 1908 a § 1933 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“) považovat za příjmy v předmětném období, neboť jsou toliko úhradami starých dlužných částek.
3. Žalobkyně upozornila na to, že uvedené námitky vznesla rovněž v odvolání, nicméně žalovaný se s nimi nijak nevypořádal a pouze konstatoval, že částky nahodile placené jejím bývalým manželem představují příjem rozhodný pro stanovení nároku na příspěvek na živobytí a jeho výše. Doplnila, že je matkou samoživitelkou, pečuje o svou nezletilou dceru, která je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve IV. stupni závislosti, přičemž bývalý manžel žalobkyně neprojevuje žádný zájem o její výchovu a výživné hradí sporadicky. Žalobkyně konstatovala, že nemá žádné finanční prostředky (je v hmotné nouzi), a uložení povinnosti vrátit předmětný přeplatek by tak bylo v rozporu se samotným účelem zákona o pomoci v hmotné nouzi.

Vyjádření žalovaného k žalobě

4. Žalovaný ve svém vyjádření uvedl, že příjmy, které žalobkyně dostávala v předmětném období od svého bývalého manžela a které považovala za plnění na dlužném výživném, tedy splácení dříve vzniklého závazku bývalého manžela, jsou příjmy započitatelnými pro výpočet výše příspěvku na živobytí v období, kdy je žalobkyně nabyta. Podle žalovaného se nejednalo o dlužné výživné, ale o nepravdělně a v neúplné výši hrazené výživné na rozvedenou manželku. Doplnil, že dluhy bývalého manžela žalobkyně při určování výše příspěvku na živobytí nebyly nikterak zohledňovány. Žalovaný zdůraznil, že i případné splátky dluhů, které vznikly na započitatelných příjmech, jsou pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi započitatelným příjmem v měsíci, ve kterém byly uhrazeny. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby pro nedůvodnost.

Posouzení věci soudem

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

5. O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalovaný s tím výslovně souhlasil a žalobkyně nesdělila soudu do dvou týdnů od doručení výzvy svůj nesouhlas s takovýmto projednáním, ačkoli byla ve výzvě výslovně poučena, že nevyjádří-li se v dané lhůtě, má se za to, že souhlas s rozhodnutím bez jednání byl udělen.
6. Napadené rozhodnutí žalovaného soud přezkoumal v řízení podle části třetí hlavy druhé prvního dílu s. ř. s., který vychází z dispoziční zásady vyjádřené v § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 větě druhé a třetí a v § 75 odst. 2 větě první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí ve smyslu § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že rozhodnutí správního orgánu nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních bodů musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
7. Na tomto místě soud předesílá, že po přezkoumání skutkového a právního stavu a po prostudování obsahu předloženého správního spisu dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
8. Nejprve se soud zabýval namítanou nepřezkoumatelností napadeného rozhodnutí, kterou žalobkyně spatřovala v tom, že se žalovaný nevypořádal s jejími odvolacími námitkami týkajícími se toho, že žalobkyní přijaté platby od jejího bývalého manžela v jednotlivých měsících, které jsou rozhodné pro výpočet výše dávky příspěvek na živobytí v předmětném období, byly příjmy z dlužného výživného, na které žalobkyni vznikl nárok již před rokem 2017, a tyto příjmy tedy nebylo možné zohledňovat při výpočtu výše příspěvku na živobytí. Soud prostudoval odůvodnění napadeného rozhodnutí a shledal, že žalovaný se k uvedené odvolací námitce vyjádřil na straně 7 tohoto rozhodnutí, kde především uvedl: *„K námitce, že v případě částky, kterou L. J. dostávala od bývalého manžela jako příspěvek na výživu rozvedené manželky, se jedná o dlužné výživné, odvolací orgán uvádí, že dle spisové dokumentace a vyjádření L. J. a jejího bývalého manžela se o dlužné výživné nejednalo, jednalo se o nepravdělně hrazený příspěvek v neúplné výši, který ale přesto musí úřad práce do příjmu L. J. zahrnout. Je pravdou, že v této chvíli M. K. své bývalé manželce dluží na tomto příspěvku, ale tento dluh není při stanovení nového nároku na příspěvek na živobytí a jeho výši nijak zohledňován.“* V citované části napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl důvody, proč žalobkyní přijaté částky od jejího bývalého manžela v jednotlivých měsících, které jsou rozhodné pro výpočet výše dávky příspěvek na živobytí v předmětném období, bylo nutné zahrnout do výpočtu výše příspěvku na živobytí za předmětné období, čímž se dostatečně vypořádal se shora uvedenou odvolací námitkou.
9. Soud dále připomíná, že podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu po odvolacím orgánu nelze požadovat, aby se vyslovil ke každé větě uvedené v odvolání; plně postačí, pokud z jeho rozhodnutí bude zřejmé, na základě jakých skutečností rozhodoval a jakými úvahami se řídil (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2008, č. j. 8 As 13/2007-100). Těmto požadavkům žalovaný v projednávané věci dostal, neboť z jeho rozhodnutí je zřejmé, z jakých zjištění vycházel a jak o nich uvažil. Podle názoru zdejšího soudu je rovněž třeba zohlednit, že zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

nesrozumitelnost rozhodnutí skutečně nelze meritorně přezkoumat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, či ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016-64); taková situace však v projednávané věci nenastala, a proto zdejší soud vyhodnotil napadené rozhodnutí jako přezkoumatelné.

10. Před vypořádáním dalších žalobních bodů soud konstatuje, že v projednávané věci není sporu o zjištěném skutkovém stavu tak, jak je zachycen ve správním spisu. Žalobkyně tedy nepopírá, že přijala od svého bývalého manžela v jednotlivých měsících, které jsou rozhodné pro výpočet výše dávky příspěvek na živobytí v předmětném období, platby následně zohledněné správními orgány v jejich rozhodnutích. Těžiště námitek spočívá v tom, že žalobkyně považuje částky uhrazené jejím bývalým manželem za úhradu dlužného výživného, na které jí vznikl nárok již před rokem 2017. Podle žalobkyně bylo pro výpočet výše příspěvku na živobytí podstatné, kdy jí vznikl nárok na výživné rozvedené manželky, resp. jeho jednotlivé platby, nikoli kdy jí bývalý manžel z tohoto titulu skutečně plnil.
11. Podle § 10 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že *„[r]ozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem v případě podání žádosti o dávku, je u opakujících se dávek období 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci; pokud však došlo u osoby nebo alespoň u jedné ze společně posuzovaných osob k podstatnému poklesu příjmu, a podstatný pokles příjmu v aktuálním kalendářním měsíci nadále trvá, rozhodné období počíná kalendářním měsícem, ve kterém k podstatnému poklesu příjmu došlo, nejdříve však kalendářním měsícem, který o 2 kalendářní měsíce předchází aktuálnímu kalendářnímu měsíci a končí aktuálním kalendářním měsícem; za podstatný pokles příjmu se považuje zejména ztráta příjmu z výdělečné činnosti, ukončení výplaty podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při rekvalifikaci a ukončení výplaty rodičovského příspěvku.“*
12. Z § 10 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi vyplývá, že *„[r]ozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem v průběhu poskytování opakující se dávky, je období kalendářního měsíce předcházejícího aktuálnímu kalendářnímu měsíci.“*
13. Podle § 9 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že *„[p]ro účely tohoto zákona se za příjem, není-li dále stanoveno jinak, považuje 100 % ostatních započitatelných příjmů podle zákona o životním a existenčním minimu, s výjimkou příspěvku na živobytí.“*
14. Z § 7 odst. 2 písm. d) zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o životním a existenčním minimu“) plyne, že *„[z]a započitatelné příjmy se pro účely tohoto zákona dále považují výživné a příspěvek na výživu rozvedeného manžela a neprovdané matce, s výjimkou těch uvedených příjmů, které byly vyplaceny z příjmů osoby, která se pro účely stanovení započitatelných příjmů považuje za společně posuzovanou osobu s osobou, která takové příjmy přijala.“*
15. Podle § 51 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí: *„Jestliže příjemce dávky přijímal dávku, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že tato dávka byla vyplacena neprávem nebo ve vyšší částce, než náležela, nebo jestliže dávka byla přiznána nebo její výše stanovena na základě nepravdivých, neúplných nebo zkreslených údajů, sdělených příjemcem, je povinen částky neprávem přijaté vrátit.“*
16. Soud podotýká, že z dikce § 10 odst. 2 a 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi je zřejmé, že správní orgán zjišťuje příjmy žadatele o dávku za určité rozhodné období. Takovýmto příjmem je i výživné a příspěvek na výživu rozvedeného manžela ve smyslu § 7 odst. 2

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

písm. d) zákona o životním a existenčním minimu ve spojení s § 9 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

17. Podstatné pro nyní posuzovanou věc je objasnění některých významových aspektů pojmu příjem, jak je užíván v zákoně o pomoci v hmotné nouzi a v zákoně o životním a existenčním minimu. Příjmem za definované období je míněno faktické a skutečně využitelné zvýšení aktiv žadatele o dávku v jeho dispozici (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 1. 2006, č. j. 2 Afs 42/2005-136, jehož závěry týkající se pojmu příjem je možné vztáhnout i na nyní posuzovanou věc). Jedná se tedy o nabytí finančních prostředků do dispozice žadatele o dávku v reálném čase během zákonem definovaného rozhodného období ze zákonem definovaného titulu.
18. Soud připomíná, že výše citované ustanovení § 7 odst. 2 písm. d) zákona o životním a existenčním minimu nerozlišuje řádně a včas placené výživné a splátky dlužného výživného, tudíž je nezbytné obojí považovat za příjem ve smyslu § 9 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani žalobkyní namítaná právní úprava obsažená v občanském zákoníku, neboť pro účely příspěvku na živobytí je rozhodná definice příjmu podle zákona o pomoci v hmotné nouzi a jak splátky dlužného výživného, tak řádně a včas hrazené výživné zjevně zvyšují aktuální příjmy žadatele o dávku (zde žalobkyně) za rozhodné období.
19. Podle názoru soudu je tedy zcela irelevantní, kdy nárok na výživné nebo jeho jednotlivé splátky vznikl, podstatné je pouze to, kdy bylo reálně plněno. To plně odpovídá smyslu a účelu zákona o pomoci v hmotné nouzi, kterým je právě pomoc osobám nacházejícím se v tíživé finanční situaci. Pokud žalobkyně v rozhodném období přijala určité částky od svého bývalého manžela, nepochybně to její aktuální finanční situaci ovlivnilo, a tudíž to logicky muselo mít vliv také na výši příspěvku na živobytí.
20. Soud shrnuje, že v posuzované věci nebylo sporu o tom, že žalobkyně dodatečně zohledněné částky přijala z titulu výživného rozvedené manželky v jednotlivých měsících, které jsou rozhodné pro výpočet výše dávky příspěvek na živobytí v předmětném období. Žalobkyně však tyto příjmy zamlčela, což znamená, že v rozporu s § 49 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi neoznámila úřadu práce změny skutečností rozhodných pro výši dávky. Nastala tak situace předvídaná v § 51 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť žalobkyně přijímala dávku příspěvek na živobytí v předmětném období, ačkoli právě s ohledem na platby od svého bývalého manžela si měla být vědoma toho, že jí dávka byla vyplácena ve vyšší částce, než náležela. Žalovaný tudíž nepochybil, když v napadeném rozhodnutí tyto částky v předmětném období zohlednil a žalobkyni pravomocně uložil povinnost přeplatek na dávce příspěvek na živobytí vrátit.
21. S ohledem na shora uvedené skutečnosti soud vyhodnotil žalobu v mezích žalobních bodů jako nedůvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
22. Současně soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a žalovanému náhrada nákladů řízení ze zákona nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 30. srpna 2021

Ing. Mgr. Martin Jakub Brus, v. r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje G. Z.

(K.ř.č. 1 - rozsudek)